

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1074
Toplantı Tarihi/Sayısı : 22.8.2024/44
Karar Numarası : 2024/782
Başvuran : C. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Boğazlıyan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu Boğazlıyan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından koğuş değişikliği talebinin reddedildiği ve açlık grevine girdiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Tutulduğu Boğazlıyan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdaresine tanıdığı mahpusun kaldığı koğuşa geçme talebinde bulunduğunu ancak Kurum İdaresi tarafından talebinin kabul edilmediğini, bunun üzerine 26/7/2022 tarihinde açlık grevine girdiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Boğazlıyan T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın söz konusu talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından değerlendirilerek uygun bulunmadığı, bunun üzerine başvuranın açlık grevine girdiği, Kurum İdaresi tarafından başvuranla yapılan görüşmede açlık greviden vazgeçmesinin istendiği ancak başvuranın açlık grevine devam etmesi nedeniyle başvurana disiplin cezası uygulandığı, 29/7/2022 tarihinde ise başvuranın açlık grevini sonlandırdığı,

b. Mahpusların barındırılacakları oda ve koğuşların İdare ve Gözlem Kurulu tarafından 29/12/2020 tarihli ve 31349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik'in Dördüncü Bölümünde öngörülen hükümler ile 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un ilgili hükümleri çerçevesinde belirlendiği,

c. Başvuranın oda değişiklik talebi ve ilgili hususlar konusunda defaatle bilgilendirildiği, Kurum personeli tarafından kendisi ile görüşmeler yapıldığı belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından yasal süre içerisinde Kurumumuza yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükmü yer almaktadır.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.”

8. Mezkur Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesine göre; “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 22/11/2012 tarihli ve 13242 sayılı kararında; “Ceza infaz kurumlarının kanunla belirlenmiş kendine özel şartları ve kuralları olan kurumlar olduğu, kişi hürriyetinin kanundan kaynaklanan yetkiye dayanılarak kısıtlandığı kurumlarda belirli bir disiplinin sağlanmasının da yine mevzuat gereğince zorunlu olduğu” ifade edilmiştir.

12. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “İnfazda temel amaç” başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasında “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini etkileyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.” hükmü ile “Cezayı çekme, güvenlik ve iyileştirme programına uyma” başlıklı 26’ncı maddesinin birinci fıkrasında “Hükümlü, hapis cezasının yerine getirilmesine katlanma ve bu amaçla düzenlenen infaz rejimine uygun tutum ve davranışlar içinde bulunmakla yükümlüdür.” hükmü yer almaktadır.

13. 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlülerin gruplandırılması” başlıklı 24’üncü maddesine göre; “(1) Hükümlüler; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b)

Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, d) Terör suçluları, e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, gibi gruplara ayrılırlar. (2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar.”

14. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in “*İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri*” başlıklı 28'inci maddesine göre İdare ve Gözlem Kurulunun mahpusların kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek ve kalmakta oldukları odaları değiştirmekle görevli olduğu düzenlenmiştir.

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) ceza infaz kurumlarında bulunanlara yönelik özel tedbirlerin uygulanabileceği yönünde birçok kararı bulunmaktadır. Güvenliği sağlama, tutulan kişiyi diğer tutulanlardan koruma, devam eden yargılamada sanıkların hileli iş birliği yapmalarını veya tutulan kişinin dışarıdakilerle suç için iş birliği yapmalarını önleme gibi amaçlarla özel tedbirlerin uygulanması mümkündür. (AİHM, *Van der Ven/Hollanda*, B. No: 50901/99, 4/2/2003, para.50).

16. Bu doğrultuda başvuranın oda değişim talebiyle ilgili takdir yetkisinin İdare ve Gözlem Kurulunda olduğu, İdare ve Gözlem Kurulunun ise kararını anılan mevzuat kapsamında verdiği, dolayısıyla söz konusu kararın hak ihlali oluşturmadığı değerlendirilmiştir.

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları*" başlıklı 37'nci maddesinin birinci fıkrasında "(1) *Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır...*" hükmü ile "*Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma*" başlıklı 40'ıncı maddesinin ikinci fıkrasında "(2) *Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır: (...) g) Açlık grevi yapmak.*" hükmü öngörülmüştür.

18. Başvuranın, oda değişikliği talebinin kabul edilmemesi nedeniyle açlık grevine girmesini müteakip muhatap Kurum tarafından grevin sonlandırılmasına ilişkin başvurana bilgilendirme yapıldığı ancak açlık grevini sonlandırmaması nedeniyle başvuran hakkında disiplin cezası uygulandığı, bunun üzerine başvuranın dilekçe vererek açlık grevini sonlandırdığını beyan ettiği anlaşılmıştır.

19. Muhatap Kurumun cevabi yazısı ile ilgili mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, anılan mevzuat kapsamında açlık grevi yapmanın disiplin cezası verilmesini gerektiren durumlardan biri olarak sayıldığı, bu nedenle somut olayda açlık grevi yapan başvuran hakkında verilen bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma disiplin cezasının 5275 sayılı Kanun'un emredici hükümlerinden kaynaklandığı, bu doğrultuda başvurana verilen disiplin cezasının hak ihlali oluşturmadığı değerlendirilmiştir.

20. Sonuç olarak; başvuranın iddiaları, muhatapın cevapları, mevzuat hükümleri ve açıklanan tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye